

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— „
četrt leta 2:50 „
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravišтво Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Na lastnih nogah — naprej!

Ni menda danes slovenskega inteligenta, ki bi veroval pristnosti pravosti današnjih razmer. Če je bila kdaj resnejša, kritičnejša in pomembnejša doba za Slovence, skoraj dvomimo. Kdor se uživi v psiho našega naroda, ta mora iz posameznih razredov naroda jasno uvideti, da se vrši v najširših masah naroda priprave za velik socialni preobrat. Če prebijemo krizo za vse razrede naroda dobro in uspešno, o tem je težko govoriti: da pa značijo vsi navidezni in hipni uspehi naših kulturnih nasprotnikov — njih lastni pogin, to pa lahko vsakdo vidi, ki ima oči.

Toda še en velik moment se dviguje iznad današnjih razvalin. Iznad splošnega narodnega navideznega bankerota se dviga danes oni stan, ki sega najgloblje v život naroda, oni stan, katerega moralna zgodovina je enaka zgodovini zatiranega delavca in zgodovini kmetijskega tlačana. In v daljni perspektivi vidimo, kako sta se zadnje imenovana člana pridružila učiteljstvu in kako je padel na Slovenskem privilegij — privilegirancev.

Naj nam poživi prijetne spomine par zgodovinskih faktov. Pred več leti se je učiteljstvu od napredne strani odreklo pravico do boljšega gmotnega položaja, in težko nam je bilo, ko nam je zopet napredni „prijatelj“ odrekel pravico do plače nižjih činovnih razredov državnih uradnikov. Globoko v srce so se nam zajedle te rane.

Pa veter je drugače zapihal, in našli so se zopet nekateri izmed našega stanu, ki iščejo sebe pri drugih, ki bodo našli tudi pri klerikalcih „pretirane zahteve“. In porodila se je „mlajša“ generacija, ki živi tudi za ideje in upe učiteljstva; da, če se ne bi ta „mlajša“ generacija odkrila v prijateljstvu do učiteljstva tedaj, ko je zastopnika učiteljstva

kompromitirala v metropoli Slovenije, tedaj, ko je učiteljstvo javno spoznalo preziranje našega stanu od slovenske „akademiške“ inteligence. In pomladanska sapica nam je provzročila lahen nahod, ko nam je voditelj slovenske socialne demokracije odkrival svoje nazore o učiteljstvu v „Mestnem domu“ v Ljubljani. In imponiral nam je zastopnik zatiranega delavstva še najbolj, zakaj on se je zadovoljil z delom učiteljstva, trdeč, da učiteljstvo dviga in izpolnjuje le nalogo svojega poklica.

To je naša zgodovina, ki nam v jasnih in nejasnih očrtih slika naš poraz za porazom. Ne naš poraz, prijatelji, obrnimo rajši: poraz naših „prijateljev“.

Bili niso to naši porazi: bile so to naše zmage, zakaj ob vsaki taki priliki smo se tem tesneje oklenili drug drugega, in kar ste prizadejali enemu, to smo čutili vsi! Bili niso to naši porazi: bile so to naše zmage, zakaj misel samostojnosti, samoobrambe, samopomoči in osamosvojitve je dozorevala tembolj v naših srečih; in tako stojimo danes v narodu kot moralno močan in trden stan. Niste nas s tem ubijali, temveč ste nas le utrjali!

In le v podrobnostih je potreba danes učiteljstvu izpolniti svojo organizacijo, da ta kot močno bojno kopje lahko stopi na „plan“. Saj pa mu to tudi velevala življenska eksistenca; zakaj zgodovina nam odkrito kaže, da bo imelo in ima učiteljstvo le to, kar si samo pribori. Zato je potrebno, da si učiteljstvo pribori vpliva in veljave! Malo čudno bi pogledali naši prijatelji, če bi pričeli reševati vprašanje naše politične organizacije in vprašanje našega političnega delovanja.

Že danes učiteljstvu nihče ne more tajiti tudi politične veljave kot socialno kulturni skupini v narodu. Načela in principi, v smislu katerih deluje danes učiteljstvo, tvorijo že itak pretežno večino ljudskega programa mase, in potreba je le obrniti taktiko vodstva, da se

prične namesto politike navzgor in osebne politike gojiti politiko mas.

V prvi vrsti pa mora izginiti iz lastnih vrst ono gojenje osebne politike in protežijskega sistema ob raznih prilikah, ki je sicer posameznim slučajem koristilo, a je škodovalo, da, celo naravnost uničujoče vplivalo na razvoj in veljavo nekaterih okrajnih učiteljskih društev. Miniti mora čas, ko se je mislilo, da je le od centrale in posameznih centralnih vodilnih organov političskih strank odvisen naš položaj in napredek. Res je, da je bližja pot preko mase in je manj trudapolna, a je tudi tem nezanesljivejša in netrajna!

Pred par leti smo zborovali v „Mestnem domu“ v Ljubljani, in ostro se je zunaj obsojal političski korak voditeljev učiteljstva, ki so ga tedaj storili. In kakor za oseben boj se je smatralo isti korak, tako načelen in stvaren je bil, kar lahko uvideva vsakdo danes. Reklo se je, da z odbijanjem političskih strank pada učiteljstvo, toda verujte nam, da bo še tedaj, ko ne bo že več sedanjih političskih voditeljev in moči političskih strank, še vedno trdno in močno stalo učiteljstvo in s srdom spominjalo terorizma, ki ga je preneslo v političski sužnosti.

Izigravanje učiteljstva od političskih strank mora prenehati! In prvo, proti čemur se mora učiteljstvo upreti, je to, da bi se posamezniki proklamirali v posameznih odborih političskih strank kot zastopniki učiteljstva in bi dopuščali, da se učiteljstvo še nadalje tako izrablja od političskih strank, kakor se je to vršilo do sedaj. Le ozirom se malo nazaj in na svojo sramoto moramo priznati, da smo bili le slepo orodje in smo se pustili izkoriščati — sebi v škodo!

In onemu tovarišu, ki se je zadnjič oglasil v političkem listu glede naših stanovskih zadev namesto v našem stanovskem glasilu, odgovorimo le to, da le

zaradi tega mi še nimamo tega, česar si on želi, ker smo se dali vedno le izkoriščati — na slepo vero — drugim in smo brez koncesij žrtvovali vse le drugim, namesto da bi skrbeli v prvi vrsti zase. In kakor je isti tovariš napravil taktično napako in izkuša prijeti gojiti s svojim postopanjem nezaupanje do svojih stanovskih voditeljev, tako je rak rana današnjega učiteljstva, da so mu strankarske koristi in zadeve nad stanovskimi koristmi in zadevami.

Bo še prilika, da govorimo o naši duševni, stanovski, gospodarski osamosvojitvi in naj nam le veruje dotični tovariš, ki je zadnjič v „Slovenskem Narodu“ (naslovil po nepravni poti in z nepravim naslovom svoja nezadovoljstva na lastno adresu, da se tudi tega vprašanja dotaknemo in ga obširneje rešimo — v korist stanu.

Prav v zadnjem času se je pričelo centralno političsko delo učiteljstva voditi v smislu stanovske politike in se je pričelo gojiti stanovsko gospodarstvo v pravem smislu in če na tej poti osamosvojitve nadaljujemo in to do podrobnosti pospešimo, bomo gotovo prej dosegli uspehe, nego če se zanašamo in naslanjamo še na tako močno političsko stranko.

Če to pot nadaljujemo, se bo pričelo resno računati z učiteljstvom in bomo postali odločujoč in vpliven faktor, kakor bi se resno računalo in se je z nami že resno računalo, preden se je pričelo kreatorstvo in umazano egoistično uskokstvo dvigati! V prvi vrsti pa je treba pospešiti to, da se v gospodarskih stvareh ne separiramo, ampak centralizujemo vse svoje stanovsko gospodarsko delo v skupnih stanovskih gospodarskih podjetjih in naj si bodo ta na Štajerskem, Primorskem, Koroškem ali pa na Kranjskem. Vse to pa se mora zgoditi z vednostjo in v soglasju z vodstvom naše centralne organizacije „Zaveze“.

LISTEK.

Slovenska žena.

Referirala gđ. abit. RUSOVA na shodu narodnoračunalnih abiturientov v Trstu 26. in 27. avg. 1910.

(Konec.)

In naše „Splošno slovensko žensko društvo“ — kaj stori neki to za izobrazbo svojih članic, kaj za razširjanje izobrazbe med širjimi sloji našega ženstva, kaj za otroka, služkinjo, delavko in druge dolžnosti ženskega društva? Kje je tisto delovanje, ki bi je opravičilo imenovati se splošno žensko društvo?! Edino, kar je hvalevredno, je bogata knjižnica, ki jo posečajo jako mnogo; drugače pa vlada v društvu popolno brezdolje. Vsako leto par predavanj, ki jih ne prirejajo članice same, marveč razni gospodje pod šifro ženskega društva, dalje nekaj prijateljskih sestankov in razgovorov, nepotrebnih čajevih večerov, občni zbor, na katerem se voli seveda vedno isti odbor. Vloga narodne dame ima danes le še pomen v narodno ogroženih krajih, ko gre predvsem za zbujanje navdušenja. Naravno je torej, da v društvu,

kjer se stavlja nepremostljiv most med svilo in raševino, ni prostora za preprosto ženo, za delavko. Gotovo pa je tudi v ženskem društvu več izobraženih in zmožnejših članic; toda zakaj trpe te v društvu tako stagnacijo?

Jasno je, da je treba temu skoraj od pomoči, zakaj mnogo je mladih in čilih moči, ki hrepene po delu. Društvo naj bi se duševno prerodilo popolnoma in postalo v resnici splošno slovensko društvo, vsebovalo pa naj bi brez razlike vse sloje in v njem naj zavladal demokratiški duh, ne pa puhlost denarne in toaletne aristokracije. Misel o vseslovenskem ženskem društvu ni izražena prvič, pisala je o njej že „Slovenka“, a v drugi obliki. Po njenem mnenju naj bi tvorile žene stanovske organizacije in te bi bile vtelesene v vseslovenskem ženskem društvu. Ker se pa to v dolednem času ne bi izvršilo, bi bilo najprimernejše, da bi v splošnem ženskem društvu našle svoje zavetje žene vseh stanov. Društvo samo pa naj bi potem dajalo iniciative, da bi se organizirale članice posameznih stanov v društva, skrbela predvsem za interese svojega stanu.

Žensko društvo pa naj si vzame za svojo parolo: donašati izobrazbo slovenski ženi, zakaj to je v sedanjih dobi najbolj pereča točka žen-

skega vprašanja na Slovenskem. Narod, ki nima izobrazbenega ženstva, nima bodočnosti. Govoriti še enkrat o področju ženskega društva, bi bilo preveč, saj smo itak že omenili, koliko dela čaka slovensko ženo na raznih poljih.

Kar se tiče delovanja ženskega društva, je brezdvomno najprikladnejše mesto v osrčju Slovenije — v Ljubljani.

Tu si naj udrdi društvo najprej močno pozicijo in šele potem naj razširi svoj delokrog po drugih mestih in po deželi, da bo v istini vseslovensko. Jasno je, da slovensko žensko društvo, kakršno obstoja sedaj, nikakor ni zmožno v to, da bi začelo z uredničevanjem teh načrtov; potrebna je pač popolna reforma, popolna reorganizacija. Ta pa ni možna prej, dokler nedelavne članice ne izginejo s pozorišča in ne nastopijo mlade, krepke in delavne moči, ki bi pa mnogokrat lahko delale po navetih starejših, v resnici sposobnih članic. Seveda je to vse še vprašanje časa, kdaj se zbere okrog ženskega društva toliko naprednih in izobraženih članic, zlasti učiteljic, ki bi mogle započeti reformni pokret.

In slednjič: ali ni sramotno, da so pustile slovenske žene propasti „Slovenko“, ki je

bila kakor prvi slovenski ženski list naravnost izborna?! Po mojem mnenju imamo vendar že toliko ženske inteligence; zato apeliram predvsem na učiteljice, saj višje izobraženih Slovenk je le malo, ki bi vzdrževale ženski list.

Konkretnih nasvetov ni lahko podati, ker pridejo tu zopet v poštev gmotni razlogi. Sploh pa je težko govoriti o ženskem listu, preden nimamo koncentriranih moči.

S tem bi nekako končala ta razmotrivanja o slovenski ženi.

Ako reasumiram na kratko, poudarjam še enkrat, da je naša žena uživala in še uživa vse premalo prave, globoke in narodne izobrazbe; s tem se je zatrla njena individualnost in omejil njen duh. Zato kličemo ponovno: dajte izobrazbe in vzgoje slovenski mladini! Može Slovenci naj vendar za enkrat spoznajo vrednost izobražene žene in pomislijo naj, da naša pota niso ločena, temveč mož in žena naj delujeta v krasni harmoniji za izobrazbo, blaginjo našega naroda, za povzdigo njegove notranje vrednosti! In tako bodeta delovala obenem tudi v prospeh človeštva sploh.

Ista neskupnost vlada tudi med nami glede stališča, ki ga zavzemamo do političnih strank. Ni to danes naloga in naš namen reševati!

Eno poudarjamo, mi stopamo preko „mladih“ in „starih“ na dnevni red in se točno zavedamo, da nas le sedanja pot, pot osamosvojitve in samouprave, vodi do pravih smotrov. Mi se zavedamo, da so nam stanovske zadeve tako velike in važne, da moramo njim žrtvovati v prvi vrsti svoje moči in šele kar nam preostaja, posvečati po previdnosti strankam. Mi se zavedamo, da se moramo okrepiti sami, da bomo tedaj dovolj močni, ko se naše ljudstvo preporedi in oživi, da bomo tedaj posvečali tudi temu svoje moči. In kdor podpira danes naša stremljenja pri naši osamosvojitvi, ta bo pozneje zmagoval z nami!

Rekli smo, da je sedanja doba za učitelstvo doba stanovske osamosvojitve in okrepitve — sebe in organizacije — ki bo tedaj, ko se ljudstvo zaradi sedanjega gibanja zbudi in preporedi, lahko uspešno med ljudstvom delovala in nastopala. Da je pa sedanja doba klerikalnega absolutizma in terorizma ključ v dobo boljše bodočnosti učiteljstva, to je pa tako gotovo, kakor gotovo si koplje klerikalizem lastni grob s tem, da giblje najširše mase ljudstva in jih — pro bu ja.

Treba je to gibanje in probujanje kolikor mogoče najbolj pospešiti in nam torej pričeti samim tudi s podrobnim delom med ljudstvom, ne oziraje se na politične stranke, in le taka politika bo naša prava stanovska in narodna politika. Naj nam ne bo smoter, zaguarati si dobre pozicije pri vodstvu političnih strank, temveč dobro pozicijo pri masi. Današnje stremljenje nam je pa jasno pokazalo neuspehe, ki jih imamo pripisovati deloma tudi samemu sebi, ker smo bolj skrbeli za politične stranke nego zase. Bližji so nam bili strankarski smotri, nego naša osamosvojitve in samoobramba stanu na znotraj in prosvetno delo in pridobivanje pozicij za stan pri ljudstvu na zunan!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani
registrovana zadruga s omejenim izstvom.

Promet do konca septembra K 254 280.41.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2.2.—1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Redek jubilej.

Iz učiteljskih krogov nam poročajo, da so praznovali 10. dne meseca oktobra t. l. v prijazni Višnji Gori na Dolenjskem velepomembno slavnost, t. j. 50 letnico učiteljstva našega vrlega tovariša Janka Škerbincea. In velepomembna slavnost se je izvršila prekrasno. Kdor se je te udeležil, mora pripoznati, da je bila pomembna za jubilaranta in tudi za vse slovensko učiteljstvo; zakaj take in podobne slavnosti so momenti, ob katerih dozna tudi duša preprostega ljudstva, da je učiteljstvo v celoti in tudi v posameznosti velevažen faktor. Da se je ljudstvo tega zavedalo, je značila obilna udeležba. Največ zaslug za prekrasno izvršitev velepomembne slavnosti sta si pridobila krajni šolski svet v Višnji gori in pa ljubeznivo domače učiteljstvo.

Pa oglejmo si slavnost podrobneje. Vi-hrajoče zastave so jo oznanjale domačinom in tujcem. Bobneči streli so vabili ljudstvo skupaj. Okolo devete ure dopoldne se je začel premikati slavnostni izprevod od šole proti farni cerkvi. Zvonovi so peli praznično, in bobneči streli so slovesno gromeli. Ob 9.5 je bila maša, ki jo je daroval g. župnik Tekster. Mogočno so pele orglje, milo zvenele gosli in lepo je bilo petje. Med petjem se je odlikovala posebnost. gdč. Dolinarjeva. Pozabiti pa ne smemo tudi Drmela in Tomca, ki sta izvajala orglam in goslim tako čarovne glasove. Nad vse ginljivo pa je bilo gledati jubilaranta v družbi njegove ljubeznive soproge. Kdo bi uganil misli, ki so jima plale v duši! Po končani maši se je vrnil slavnostni izprevod zopet v šolo. Tu se je začel oficialni del vse slavnosti. Okusno je bila okrašena šolska soba. Šolski oder pa je bil izpremenjen v čaroben vrtiček, v ka-

terem je zavzel prostor jubilarant. Prvi je sedaj nagovoril jubilaranta g. Omahena in mu izročil lepe darove krajnega šolskega sveta Višnje Gore: sliko v spomin na mlada leta, palico v spomin na pot življenja. Slavnostni govor je govoril g. župnik Tekster. V imenu domačega učiteljstva je govorila gdč. Dolinarjeva. Tem govorom so sledile čestitke otrok. Te so očarale jubilaranta in navzoče goste, in rosno je bilo mnogotero oko. Lepi so bili tudi ostali darovi, ki jih je prejel jubilarant med različnimi nagovori. Jubilarantu smo čitali z obraza, da take slovesnosti ni pričakoval. To je tudi zatrdjeval med zshvalnim odgovorom jubilarant sam. V svoji skromnosti je celo del, da je storil samo svojo dolžnost. Mi pa smo mnenja, da je 50 let učiteljstva vredno toliko, da bi se na ta redki dogodek spomnil lahko še kdo drugi.

Po dokončani oficialni slavnosti so se napotili gostje v gostilno Ane Kraljeve, ki je postregla gostom res prav dobro. Ob rujem vincu so se razvzljali jeziki, in govor se je vršil za govorom. V imenu krajnega šolskega sveta Višnje Gore je govoril g. Perko, v imenu ljudstva g. Škufca, v imenu uradništva gg. sodnik in notar, v imenu učiteljstva tov. Polak. Lepo število čestitk je dobil jubilarant tudi poslovnim potom, t. j. 16 brzojav in 54 pisem. Med čestitki so bili tudi odlični gospodje, kakor c. kr. okrajni glavar g. Viktor Parma, ki je s svojo udeležbo popoldne pokazal, da ve ceniti zasluge učiteljstva, in navzoči učitelji smo mu bili hvaležni od srca; c. kr. deželni šolski nadzornik Fr. Levec, c. kr. okr. šolski nadzornik Lj. Stiasny, p. opat iz Zatičine, p. pripor iz Zatičine, dr. Lesar, poslanec Mandelj itd. itd. To je lep znak, da vedo tudi odlične osebe ceniti učiteljevo delo tekom 50 tih let. In dobro je to delo jubilarantu in tudi navzočemu učiteljstvu. Zdelo se je nam, da je z jubilarantom počesteno vse slovensko učiteljstvo. Po dokončanih govorih se je razvila krasna in ne prisiljena zabava. Čula se je tudi marsikaka pesem. Izmed vsega pa je ugajal še posebno životopis jubilarantov, ki ga je podal v vezani besedi g. notar. In tako je minul čas skoro bliskovito. Temna noč je legla že nad Višnjo Goro, ko smo se razšli in želeli jubilarantu: „Ostani zdrav in krepak do najskrajnejših mej človeškega življenja!“

Opomba uredništva: Tovarišu jubilarantu čestitamo tudi mi! Na mnoga leta!

Boj za kruh.

O računskem sklepu kranjskega učiteljskega pokojninskega in normalnošolskega zaklada je poročal v seji deželnega zbora kranjskega dne 19. t. m. poslanec grof Margheri ter predlagal, naj se ti računski sklepi odobro.

Dež. glavar: Poslanec dr. Triller se je oglasil za besedo.

Dr. Triller: Sicer ni navada, da bi pri računskih sklepih stranke precizirale svoje stališče. Ker pa vkljub intenzivnemu delu finančnega odseka ni pričakovati, da bi skoro prišel v razpravo, smatram za potrebno, da se oglasim k besedi.

Govoril bom tu v imenu narodno-napredne stranke o obupnem gmotnem položaju našega učiteljstva. Zdi se mi, da bo narodno-napredna stranka v tem vprašanju igrala vlogo svoje-časnega državnega poslanca dr. Rosnerja, ki je 33 let neprestano v državnem zboru zahteval odpravo loterije.

Vsak objektivno sodeč človek mora priznati, da so naši učitelji tako slabo plačani, kakor nikjer drugje. Res so deželne finance v slabem stanju, vendar pa to ne sme biti izgovor, da se pošteno ne plača tistih, ki delajo in ki vzgojujejo najdražji zaklad našega naroda — našo mladino. Tudi drugod niso deželne finance sijajne, vendar so povsod že povišali plače učiteljem, v Istri so jim zvišali prejemke, da, celo v Tirolski, ki ni ravno na glasu kot učiteljstvu naklonjena dežela. Naglašalo se je v časopisih že opetovano, da se našim učiteljem plače ne bodo prej poboljšale, dokler ne bodo leti uklonili tilnika ter prestopili v „ljudski tabor“. Gospoda, ali se ne zavedate, da je tako postopanje nemoralno? (Dr. Pegan: Kdo je kaj takega trdil?) Vsi vaši listi so pisali v tem smislu in še pišejo. Tako postopanje vzgojuje učiteljstvo direktno k neznačajnosti. Ako zahtevate, da mora učiteljstvo prej prestopiti v vaš tabor, potem mu izbolj-

šate njega gmotni položaj, kdo vam pa garantira, da bodo učitelji, po regulaciji njihovih plač tudi še ostali vaši pristaši? Ali ni mogoče, da bodo potem prav tako izpremenili svojo politično barvo, kakor to sedaj vi od njih terjate? Uvaževaje vse to, ne morem si kaj, da bi ne naglašal, da se mi zdi stališče, ki ga zavzema večina nasproti regulaciji učiteljskih plač, naravnost nesmiselno. Stari pregovor pravi: „Dominus vobiscum“ še ni nikoli kruha stradal, „Et cum spiritu tuo“ pa že večkrat. Zato vas pozivam storite svojo dolžnost in dajte učiteljstvu to, kar mu gre. Stavim to-le resolucijo:

Deželni zbor smatra primerno regulacijo službenih prejemkov učiteljskega osebja na ljudskih šolah za neodložno ter naroča deželnemu odboru, da že v 1. seji prihodnjega zasedanja predloži deželnemu zboru svoje tozadevne nasvete. (Ploskanje in dobro-klici med naprednimi poslanci.)

Dr. Lampe: Jaz sem proti resoluciji; učiteljske plače se naj regulirajo, ko se uredi deželne finance.

Računska sklepa sta bila sprejeta, resolucija poslanca dr. Trillerja pa je bila odklonjena z glasovi klerikalcev. Proti sta seveda glasovala tudi učitelja Jaklič in Ravnika. Za resolucijo so glasovali naprednjaki in veleposestniki.

To je suha, žalostna resnica. Tako je gmotno vprašanje kranjskega učiteljstva po zaslugi S. L. S. zopet ostalo nerešeno. Žalostna nam majka.

Iz naše organizacije.

Goriško.

Goriško učiteljsko društvo zbornje dne 3. novembra t. l. v Gorici v Trgovskem domu* ob 10. uri predp. Dnevni red:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. „Kmetijski nadaljevalni tečaj z ozirom na metodiko kmetijstva“, predava tov. Jak. Rojic.
3. „Gospodinjski nadaljevalni tečaj z ozirom na metodiko gospodinjstva“, predava tov. Terezija Pipanova.
4. Raznosterosti.

K mnogobrojni udeležbi vljudno vabi Odbor.

Književnost in umetnost.

Družba sv. Mohorja. Družba sv. Mohorja v Celovcu šteje letos 85.789 udov, t. j. 275 več, kakor l. 1909. Vsi ti prejmejo letos naslednji književni dar:

1. „Slovenske legende“.
2. „Sveta spoved“, molitvenik
3. „Zgodovina slovenskega naroda“, I. zvezek.
4. „Drobne povesti“.
5. „Slovenske Večernice“, 64. zvezek.
6. Koledar za leto 1911.
7. Vzamemo ali v doplačilo — kakor si je kdo pri vpisovanju želel — se še doda:
8. „Zgodbe sv. pisma“, 16. zvezek.
9. „Trije rodovi“. Povest.

Z razpošiljavitvijo smo pričeli ravnokar. Potrudili se bomo, da častiti udje dobijo knjige najprej ko mogoče. — Bed za letošnjo razpošiljatev je sledeči:

1. Amerika, Afrika, Azija.
2. Krška škofija.
3. Razni kraji.
4. Goriška nadškofija.
5. Tržaško-koprška škofija.
6. Lavantinska škofija.
7. Ljubljanska škofija.

Cenjene gospode poverjenike, katerim se knjige pošiljajo, nujno prosimo, naj t a k o j, ko dobijo „avizo“, pošljejo po nje na železniško postajo, da ne bode sitnih reklamacij, ki povzročujejo le stroške. — Stroške, katere so imeli gg. poverjeniki za odposlatev denarja in prejem knjig, morajo jim posamezni udje povrniti.

One gospode poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbini tiskarni, prosimo, naj čim prej pošljejo po nje, da nam zavoji ne zastavljajo prepotrebne prostora.

O d b o r.

Obrambni vestnik.

* **Popravek.** V članku „V obrambo“ v zadnji številki se je vrnila neljuba pomota. Zadnji stavek drugega odstavka se mora pravilno glasniti: „... ker mi je bil akt prekrasno vročen“. Izpustiti je toraj besedo „n a m e n o m a“.

Kranjske vesti.

—r— **Službi, oddani že pred sejo dež. šol. sveta.** Službo voditelja na Viču dobi Jernej Ravnika, ono v Spodnji Šiški pa

Bregar iz Zgornje Šiške. Tako je sklenjeno že pred sejo deželnega šolskega sveta. Saj res, čemu pa so seje še potrebne, če se oddajajo službe kar pod roko!?

—r— **Kako je Ravnika dobil službo na Viču.** Klerikalni poslanci bi morali postaviti za deželnega odbornika namesto Jarca sedanjega njegovega namestnika Ravnikarja. Ker pa vkljub temu, da je Ravnika protestiral proti temu, da bi bil nezmožen za ta posel, ni dr. Šusteršič hotel pripoznati njemu sposobnosti, so napravili kupčijo — „pet krav za groš“ — Ravnikarju službo na Viču.

—r— **Vedno so trobili,** da je Ravnika po zaslugi klerikalne stranke zastopnik učiteljstva v deželnem zboru, zdaj smo pa zvedeli, da je s službo na Viču že vse preračunjeno, kako so iznebe klerikalci Ravnikarja — kot poslanca. Dobri prijatelji!

—r— **Službe na Jelčel, Viču, v Šiški itd.** so že oddane, kakor smo zvedeli od najkompetentnejše strani. Tudi druge nadučiteljske službe v okolici Ljubljane, ki bodo šele razpisane — so že oddane, in slavni c. kr. deželni šolski svet stori najbolje, da jih odda sploh kar brez razpisa. Vsaj ne bo po nepotrebnem odiral za kronice že itak slabo plačano učiteljstvo!

—r— **Poročil se je** dne 17. t. m. tovariš Fran Starman iz Kuteževega pri Ilirski Bistrici z gdč. Milko Jakšetičevom iz Podgraj v Istri. Iskreno čestitamo!

—r— **Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta v Ljubli** dne 12. oktobra 1910. 1. Rešita se končno dve disciplinarni preiskavi. 2. Predlaga se več učiteljskih oseb v pomak-njenje v višji plačilni razred. 3. Neki učiteljski oseb se prošnja za denarno podporo priporočljivo odstopi c. kr. dež. šol. svetu. 4. Reši se prošnja nekega suplenta za povišek remuneracije. 5. Nadučitelju Jankotu Škrbinecu se izreče zahvala in priznanje za njegovo delovanje v šoli in kot 26letnemu udu okrajnega šolskega sveta.

Splošni vestnik.

Odlikovanje.* Naslov ravnatelja je podelilo naučno ministrstvo c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku g. Frančišku Gaberšku in voditelju mestne nemške deške ljudske šole, g. Teodorju Valenti. — Ministrsko priznanje za mnogoletno, jako uspešno službovanje je prejel g. Anton Razingger, učitelj na II. mestni deški lj. šoli v Ljubljani. Čestitamo!

Gg. poverjenike Slovenske šolske Matice, ki se niso pobrali letošnje članarine, prosimo, da store to čim prej, da bo mogoče pripraviti za tisk imenik članov. — Učiteljstvo, oziroma šolska vodstva ljubljanske okolice opominjamo, da je g. Janko Žirovnik odložil poverjeništvu; zato naj vsak, ki želi biti član S. S. M., pošlje članarino naravnost matičnemu blagajniku, nadučitelju Jakobu Dimniku v Ljubljano. — Nekateri ljubljanski člani tudi še niso uplačali letošnje članarine!

Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga. Kakor poročajo listi, so štajerski tovariši osnovali „Učiteljsko gospodarsko in kreditno zadrugo.“ Mi nismo bili o tem nič obveščeni, pa tudi vodstvo „Zveze“ — kolikor nam je znano — nič ne ve o tej ustanovitvi. Zato na razna vprašanja, ki nam dohajajo od več strani, ne moremo dati nobenega odgovora. Obrnite se na štajersko „Zvezo“, morda vam tam povedo kaj več!

Roditeljski sestanek v Cerkijah pri Krškem bo v nedeljo, dne 23. t. m. ob 3. uri popoldne. Vzpored: 1. „Vzroki neuspehov pri vzgoji“. Predava tov. učitelj A. Lomšek, 2. „Škodljivost opojnih pijač“. Predavanje, združeno s skriptičnimi slikami, tov. Ed. Bohinec. — Sosednje p. n. učiteljstvo ter prijatelji šole se vabijo najvljudneje k obilni udeležbi.

O koleri. Predavanje, ki ga je v „Mestnem domu“ v Ljubljani priredila „Akademija“, je bilo poučno in zanimivo. Predaval je o koleri gosp. dr. pl. Bleiweis-Trstenički. V spret-nem gladko tekočem, jasnem in lahko razumljivem prostem prednašanju je gosp. predavatelj uvodoma podal kratko zgodovino kolere, kako je pred dobrimi 90. leti prvič prišla v Evropo in kako je kasneje ponovno morila v velikih epidemijah. Kolere ne raznaša zrak, pač pa jo raznaša okužena voda ali pa neposredna dotika z okuženecem. Proizročja jo poseben bacil ali vibrijon, če je prišel v človeško črevo, kjer se z veliko hitrico razširi in povzroči, da se črevo vname. Posledica je, da nastopi huda driska, združena z bljuvanjem. Kolere se varujemo s previdnostjo: paziti je zlasti na telesno čistočo, zlasti na čistočo rok, s katerimi naj-laglje zanesemo bacile v usta, odkoder pridejo v želodec. Oprezni moramo biti pri rabi vode, ki jo je najbolje uperabljalati kuhano. V Ljubljani se okuženja potom vode ni bati, ker je ljubljanski vodovod tehniško in zdravstveno izborno urejen. Vsak sumljiv slučaj treba nemudoma javiti oblasti, da ukrene vse potrebno. Strahu ni treba, ako ravnamo previdno. — Zanimiva izvajanja so pojasnovala dobro izvršene skriptične podobe in pa risbe na tabli. Občinstva je bilo pri predavanju nenavadno mnogo,

* Po pomoti v zadnji številki izostalo. Uredn.

zlasti dobro je bilo zastopano ženstvo. Gosp. predavatelj je za svoj trud žel obilo in vrlo zasluženo pohvalo. Tovariše in tovarišice prosimo, naj v interesu splošne koristi poučijo ljudstvo o koleri, zlasti ga naj opozarjajo na neobhodno potrebo največje čistosti!

Družba sv. Cirila in Metoda je prejela iz Amerike sledeče pismo: Slavno vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. — Cenjeni gospodje! Z veseljem Vam moram danes poročati, da smo Vam nakazali svotico 450 K (ali 91 tol. 50 c.) kot čisti preostatek naše veselice, ki se je vršila 25. septembra v Clevelandu. Ni veliko, pričakovali smo več, toda kar je, pošiljamo z največjim veseljem za napredek in razširjenje blagonsnega dela naše prekoristne Ciril-Metodove družbe. Vzemite, bratje, onstran oceana ta mali dar iz rok naklonjenih vam Amerikancev, ki v narodnih ozirih prav tako čutijo, kot bi bili z vami, pri vas. Potrudili se bomo, da pošljemo še naprej enake zneske, vse v korist Ciril-Metodove družbe. — Če bodo razmere kazale, naredimo po novem letu še eno veselico v korist družbe, in upajmo, da bomo zopet lahko kaj poslali. Bodite nam pozdravljeni, dragi bratje onstran oceana, v težkih bojih zoper ošabni nemški naval in bodite prepričani, da čutimo vedno z vami. Pozdravljamo vas vsi skupaj prav pri srčno ter končujemo to pismo s slovenskim CM. pozdravom. Za podružnico št. 24 Cleveland, O. Louis Pire l. r. predsednik. — Rodoljubi, posnemajte naše vrle Američane!

Kavino zrno, ta zlahtni sad, je dobil tekmovalko, ki je sicer ne bo izpodrinila, to tudi ni nameravano, ki pa onim mnogim, kateri naj ne bi uživali zrnate kave iz kate-regasibodi vzroka, znatno olajšuje nje zdrževanje. — Kako se imenuje? — „Frankova“ ržena kava z znamko „Perlo“! Ta žitna specialiteta je toli prijetnega okusa, da bi se mogel tudi najbolj izbiren kavopivec sprijazniti z njo; pri pokuševanju skoro ni verjeti, da se v zmlatku teh krasnih, na našem domačem polju pridelanih in na poseben način praženih, rjavih zrnih ne nahaja prav nič indijske zrnate kave, toli sličen je okus zretka.

Prijeten grenki okus te ržene kave ima za posledico, da se le-ta čimdalje temraje pije. — Manjka ji onega sladkega okusa ječmenove kave, ki je vzrok, da se ta navadno kmalu pristudi, in to je posebna prednost naše ržene kave.

Ako se primesi še eno nožno ost znane in priljubljene „Frankovega“ prdatka za kavo v zabojčkih ali zavojih, se dobi zavretek še polnejšega okusa in lepe, zlatorjave barve.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 3054. Kranjsko. 1—1

V novomeškem šolskem okraju se razpisuje v stalno nameščenje nadučiteljska služba na trirazredni ljudski šoli v Valtvasi. Zadostno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati do 9. novembra 1910.

C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem, dne 15. oktobra 1910.

Št. 3029 231 1—1

Razpis c. kr. okrajnega šolskega sveta v Rudolfovem z dne 5. oktobra 1909 št. 2875, zadevajoč začasno nameščenje učiteljskih mest v Rudolfovem in Stopičah se s tem preklanja.

C. kr. okrajni šolski svet v Rudolfovem, dne 15. oktobra 1910.

Zagrebski
Franck
kot tovarniško znamko
priporočujemo najboljši prditek za kavo!

Pozor na dom učiteljic!

Kandidatinje, ki napravijo v Ljubljani maturo ali zrelostni izpit za učiteljice, najdejo ljubeznjiv sprejem jako blizu učiteljskega pri g. A. Glowacki, vdovi rudniškega inženirja v Komenskoga ulici št. 14., I nad. na levo. Tudi drugim damam z dežele vpeljanim potom učiteljic je dom na razpolago za isto ceno (K 1 20 na dan). Za hrano in stanovanje dnevno K 2 50. Za članice znižane cene. 2—1

Našim rodbinam

priporočamo 52—23

Kolinsko cikorijo

Po celem svetu znan
Je zlahtni

Če hodi on s Teboj,
Je zdrav želodec Tvoj!

Najboljši želodčni likér!

Sladki in grenki.

51—41

Ljudska kakovost liter K 2 40

Kabinetna kakovost . . 4 80

Naslov za naročila: „FLORIAN“, Ljubljana.

Varujte se ponaredb!

Josipina Herrisch

Ljubljana, Jurčiev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo čevljev, gamaš in galoš po najnižji ceni. 26—15

— Zunanja naročila se točno izvršujejo. —

IDA ŠKOF-WANEK

16—11 Pod Trančo.

Klobuki za dame in deklice vseh vrst (originalni dunajski in pariški modeli).

Velika zaloga vencev in trakov.

:: Žalni klobuki vedno v zalogi. ::

:: Popravila se točno in okusno izvršujejo. ::

Pišite po vzorce!

V. J. Havliček a bratr

v Poděbradech na Češem

izvozni dom modnega in platnenega blaga priporoča v najboljših kakovostih. 26—24

Modno blago, sukno za jesen 1910/11 in zimo.

Barhenti in flanele.

Opreme za neveste.

Vzorci franko.

Izberite najboljše.

1 zavoj 40 m raznih ostankov okusno zbranih za 18 K franko dostavljeno. Od teh ne pošiljam vzorcev. Le pri nas vse dobro.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem

za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih

del. 24—1

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam

na Kranjskem s sedežem

:: v Ljubljani ::

plačuje vdovam društvenikov letno po 200 K pokojnine do smrti, oziroma za dobo vdovstva, sirotam po očetu letnih 60 K, sirotam po očetu in materi pa letnih 200 K vzgojnine do izpolnjenega 18. leta.

Udnina znaša na leto za neoženjene po 10 K, za ožene 12 K, pristopnina pa tolikokrat 2 K, kolikor let je star tisti, ki pristopa. Pristopnina se lahko vplača v 4 polletnih obrokih.

Pravi ud postane šele po preteku dveh let od vplačila prvega roka pristopnine. Kdor umrje v dobi provizorija, se stroški povrnejo.

Prošnji za sprejem je treba pridejati rodovinski izpisek in zdravniško izpričevalo. Sprejet more biti le kranjski učitelj.

4—4

Jubilejska samopomoč.

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice. Za sprejem se je zglasiti pri načelniku (zdaj nadučitelj Fran Ks. Trošt na Igu pod Ljubljano).

V društvo se sprejemajo le oni, ki še niso stari nad 45 let.

Pristopnina se ravna po starostnih letih in sicer od 20 do 25 let 2 K 50 h, od 25 do 30 let 5 K, od 30 do 35 let 10 K, od 35 do 40 let 15 K, od 40 do 45 let 20 K, poleg tega še 2 K za prvi smrtni slučaj in 1 K vpisnine. Letno se plača za rezervni fond 2 K, ki je znašal konec X. upravne dobe 6179 K 98 h.

Po društvenikovi smrti izplača načelnništvo takoj zakonitim dedičem tolikokrat po 2 K, kolikor je društvenikov. Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po 2 K za nadaljni slučaj smrti.

4—4

Edina slovenska kislá voda

Tolstovrška slatina

je po zdravniških strokovnjakih priznana med najboljšimi planinskimi kislimi vodami, je **izborno zdravilo**

za katar v grlu, pljučih, želodcu in črevesih, za želodčni krč, zaprtje, bolezni v ledvicah in mehurju ter pospešuje tek in prebavo. — Tolstovrška slatina ni le izborno zdravilna, temveč je tudi osvežujoča

namizna kislá voda.

Odlikovana je bila na mednarodni razstavi v Inomestu 1896 in na higijenični razstavi na Dunaju 1899.

Naroča se pri oskrbnístvu Tolstovrške slatine, pošta Guštanj (Koroško), kjer se dobe tudi ceniki in prospekti.

Del čistih dohodkov gre v narodne namene.

Slovenci! Svoji k svojim! Zahtevajte povsod le Tolstovrško slatino! Vsaka slov. gostilna naj ima le edino slovensko kisló vodo!

Odlikovana 38—28

Prva kranjska tvornica klavirjev
Ljubljana, Hilšerjeva ulica št. 5 blizu Gradišča
Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene pianine, klavirje in harmonije tudi samoljalne za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo. Poprave in ugleševanja se izvršujejo točno in najceneje. **Največja tvornica na jugu Avstrije.** Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.

J. Jax
Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.

46—36

Fr. Burger

Spodnja Šiška pri Ljubljani
parotovarna lesnih izdelkov in vseh v mizarstvo stroko spadajočih del.

Specialnost: 26—14

Šolske klopi

najnovjših modelov in vse druge šolske oprave.

Izvršitev solidna, vestna in natančna. Cene nizke.

Nizke cene elegantna oblika velika trpežnost
so lastnosti, ki jih ima

! obuvalo !
češke trdke

V. Havel v Blatni
(Južno Češko). 52—25

Cenik, v katerem je navedeno podrobno navodilo za jemanje mere, pošljem takoj franko. Definitivnim učiteljem dovoljujem na ... željo male mesečne obroke. ...

Neprilježno blago rad zamenim!
Poprave črevljev se izvršujejo kar najskrbneje.

Najnižje cene.

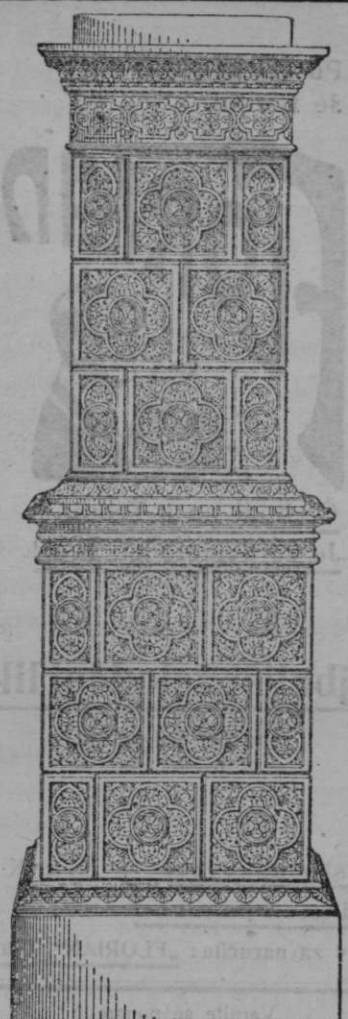
Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikuž
tovarna dežnikov
Ljubljana, Mestni trg.

52—28

Največja in najstarejša tovarna

lončenih pečij in lončenih izdelkov

A. Drelse

Ljubljana

Priporoča se slavnemu občinstvu in cenjenemu učitelstvu v naročilo na **štedilna ognjišča in peči**

preprosto in najflneje izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih kar najbolj strokovnjaški, zanesljivo in trpežno po najnižjih cenah. Zupniščem, samostanom in šolam znaten popust. — Mnogokrat odlikovan. — Ilustrovani ceniki so na razpolago. 46—36

Modistinja

Minka Horvat

priporoča ravno došlo **veliko izbiro športnih kap, klobukov, praznih oblik in vse potrebščine za modistinje po najnižji ceni.**
Sv. Jakoba trg. Bahovčeva hiša.

Avgust Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta 13

priporoča svojo bogato zalogo 52—40 stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalíčne poizkušnje. Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

Lak za šolske table

črn in medel

: Olje proti prahu :

priznано najboljšé prodaja

Adolf Hauptmann

v Ljubljani.

Prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Zahtevajte cenike! 52—34

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameríkanska tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 52—26

Najboljšé orgelj-harmonije obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKR & Komp.,
Kraljevi gradec št. 133 (Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštínine prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

Za šolsko mladino

že prispele moderne obleke, površniki, športne suknje in pelerine za dečke, kakor tudi za deklice, najnovjša konfekcija. Pošilja se tudi na izbiro na deželo. Cene jako nizke.

Angleško skladišče oblek
O. BERNATOVIĆ 52—29

Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Modna in športna trgovina

Modna in športna trgovina

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice, čipkasto blago, čipke, vložki, svilnate vezenine, Jabots, fichus, damski ovratniki in kravate, svilnati in baržunasti trakovi, pozamentrija, porte, žnore, resice, krepince, krepí in flori za žalovanje.

Serpe iz svile in čipk.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge in odeje za vozičke, sukanec za šivanje, pletenje in vezenje. Dišave, mila in ustna voda. Narodne vezenine, zastave, trakovi in znaki i. t. d. 52—39

P. MAGDIĆ, LJUBLJANA

Perilne, volnene in svilnate

bluze

spodnja krila iz batista, klota, listra in svile, hišne halje, predpasniki, vse vrste damskega perila, moderci, pasovi, rokavice, domači čevlji, galoše, nogavice, solčniki, dežniki, štrikane jope, čepice in gamaše za šport, žepni robci, kopalno perilo.

Posebni oddelek v I. nadstropju za **damske klobuke, slamnike, oblike in vse nakitne predmete za klobuke, pajčolani, kitničarija** in delavnica za moderniziranje klobukov, žalni klobuki vedno na skladišču i. t. d.

Nasproti glavne pošte.

Oddelek za gospode:

Klobuki, cilindri, slamniki, čepice.

Srajce, spodnje hlače, spalne srajce, predprsniki, ovratniki, zapestnice, žepni robci, nogavice, rokavice, kravate, naramnice, podveze, dr. Jagrovo zdravstveno perilo, dežniki, dežni plašči, galoše, gamaše, odeje za potovanje, palice, ščetke za obleko, lase in zobe. Za turiste: pelerine, nahrbtnike, dokolenice, gamaše, plezalni čevlji, palice, vrvi, cepini, dereze, aluminijeve posode, thermos. **Potrebščine za sankanje, tenis in lovce.** — Sokolske potrebščine.

Nasproti glavne pošte.

35—34
Kamnoseški izdelki iz marmorja za cerkvene in pohištvene oprave spominki iz marmorja, granita ali sijenita, apno živo in ugašeno se dobi pri

ALOJZIJU VODNIKU

kamenarskem mojstru

= Ljubljana =
Kolodvorska
= ulica =